فصلنامه پژوهشها و سیاستهای اقتصادی

سال هفدهم، شماره ۵۱، پاییز ۱۳۸۸، صفحات ۱۰۴-۹۳

برآورد تابع تقاضای پول در سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌های ایران

دکتر ابوالقاسم اثنی عشری

عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور استان مازندران

aesnaashari@ mpnu.ac.ir

محمدرضا بابایی سمیرمی

عضو علمی دانشگاه پیام نور استان مازندران

mreza babaei@ mpnu.ac.ir

در این مقاله با استفاده از یک تابع تقاضای پول میزان وابستگی سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها به انتظارات تورمی مورد بررسی قرارگرفته‌است. نتایج این بررسی می‌تواند با توجه به نرخ‌های تورم پیش‌بینی‌شده، سیاستگذاران بانکی کشور را برای پیش‌بینی میزان سپرده‌گذاری مردم در حساب‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها بسیار یاری دهد. در این مقاله با استفاده از تابع تقاضای پول کاگان(۱۹۵۶)، رابطه بین حجم پول در گردش حساب‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها و انتظارات تورمی در اقتصاد بررسی شده است. طبق این تحقیق و بااستفاده از آزمون علیت گرنجر، تغییر حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها در اقتصاد ایران طی سال‌های (۱۳۸۶-۱۳۴۰) نسبت به انتظارات تورمی برون‌زا بوده است و مقدار ضریب تابع تقاضای پول کاگان (۰/۰۱۴-) برآورد شده است که نشان دهنده این است که با افزایش یک درصدی انتظارت تورمی در اقتصاد ایران، حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها ۰/۰۱۴ درصد کاهش می‌یابد.

طبقه بندی JEL: E31, E58.

واژه‌های کلیدی: تابع تقاضای پول کاگان، تورم، قرض الحسنه.

۱. مقدمه

باتوجه به نقش کلیدی فعالیت بانک‌ها در ایجاد نشاط اقتصادی یک کشور، سپرده‌های قرض‌الحسنه به عنوان یکی از عوامل اصلی تشکیل دهنده سپرده‌های بانکی می‌تواند نقش مهمی در رشد اقتصادی یک جامعه داشته باشد. با توجه به اینکه اقتصاد ایران مدت طولانی است که با بیماری تورم مواجه شده است، مسلماً عامل تورم آثار متعددی بر سایر متغیرها و شاخص‌های اقتصادی خواهد داشت. یکی از متغیرهایی که به شدت تحت تاثیر نرخ تورم قرار می‌گیرد، شاخص‌های پولی اقتصاد است که میزان سپرده‌گذاری مردم در بانک‌های کشور نیز از موضوع مستثنی نیست.

در این تحقیق با استفاده از یک تابع تقاضای پول میزان وابستگی سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها به انتظارات تورمی بررسی شده است. نتایج این تحقیق می‌تواند با توجه به نرخ‌های تورم پیش‌بینی شده به سیاستگذاران بانکی کشور برای پیش‌بینی میزان سپرده‌گذاری مردم در حساب‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها کمک فراوانی نماید.

متغیرهای پژوهش، متغیرهای شاخص قیمت خرده‌فروشی (CPI) و حجم پس‌انداز قرض‌الحسنه در بانک‌ها (PAS) است. این ارقام به صورت ماهانه از فروردین ۱۳۴۰ تا اسفند ۱۳۸۶ جمع‌آوری شده‌اند. فرضیه‌هایی که در این تحقیق مورد آزمون قرار می‌گیرند عبارتند از:

۱. انتظارات تورمی در اقتصاد ایران تأثیر معناداری بر حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها ندارند.

۲. تغییر حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها نسبت به انتظارات تورمی در ایران برون‌زا نیست. روش جمع‌آوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای بوده است و اطلاعات ماهانه به صورت داده‌های سری زمانی طی ۴۶ سال جمع‌آوری شده است. منبع اطلاعات مذکور، انتشارات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

درادامه، در قسمت دوم: بررسی ادبیات تحقیق در مورد موضوع مورد مطالعه پرداخته شده و قسمت سوم به معرفی الگو اختصاص دارد. قسمت چهارم به برازش مدل بررسی می‌پردازیم و در پایان قسمت پنجم به نتیجه‌گیری اختصاص دارد.

۲. ادبیات تحقیق

۲-۱. تورم

درخصوص تورم، تعاریف متعددی ارائه شده است.یک تعریف به نسبت کامل از تورم عبارت است از: تورم ناشی از وضعیتی است که سطح عمومی قیمت‌ها به طور بی‌رویه و یا بی‌تناسب و به طور مداوم و به مرور زمان افزایش می‌یابد[۱].

اقتصاددانان از جهت اهداف سیاست کلان اقتصادی بر مواردی مانند اشتغال کامل، ثبات قیمت‌ها (مهار تورم)، توزیع عادلانه درآمد و رشد مداوم اقتصادی تأکید دارند. تورم به عنوان یکی از اهداف مهم سیاست کلان همواره مورد توجه اقتصاددانان بوده است. آثار منفی تورم بر پیکر اقتصاد را بطور خلاصه می‌توان به صورت زیر طبقه‌بندی کرد: آثار تورم بر توزیع درآمد، آثار تورم بر پس‌انداز، آثار تورم برمصرف، آثار تورم بر سرمایه‌گذاری، آثار تورم از جهت ایجاد عدم اطمینان در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی، آثار تورم از جهت انحراف امکانات تولید از فعالیت‌های مولد به فعالیت‌های غیر مولد، آثار تورم بر بودجه دولت و آثار تورم بر بازرگانی خارجی.

در رابطه با مفهوم شاخص‌های قیمت، شاخص بهای خرده‌فروشی کالاها و خدمات مصرفی(CPI) معیار سنجش تغییرات متوسط قیمت تعداد معینی از کالاها و خدمات مورد مصرف خانواده نسبت به سال پایه است. شاخصی که به این‌روش به‌دست می‌آید صرفاً تغییراتی را که در اثر تغییر قیمت در هزینه زندگی پدید می‌آید، مورد سنجش قرار می‌دهد (سالنامه آماری، ۱۳۷۵).

۲-۲. نقش حساب‌های قرض‌الحسنه در اقتصاد

سپرده‌گذاری در حساب قرض‌الحسنه نوعی کمک به بانک برای انجام امور خیریه و یا مساعدت‌های مالی به اشخاص حقیقی و حقوقی است. قرض‌الحسنه، حسابی است که در بانک هیچ سودی برای آن لحاظ نمی‌شود و در ازای آن بانک‌ها در فواصل معینی (شش ماهه یا یکساله) برای دارندگان این‌گونه حساب‌ها به قید قرعه جوایزی در نظر می‌گیرند. سپرده‌گذاری در حساب‌های قرض‌الحسنه به دلیل تاثیر مشهودی که بر سرمایه‌گذاری و تورم دارند از اهمیت

---

۱. از تعاریف دیگر تورم می‌توان به این نمونه‌ها اشاره کرد: طبق تعریف لاواسیچ (۱۹۷۶) تورم وضعیتی است که در آن سطح عمومی قیمت‌ها افزایش می‌یابد و به‌وسیله نرخ رشد سطح عمومی قیمت‌ها در طول یک دوره مشخص زمانی اندازه‌گیری می‌شود. طبق تعاریف اتول،میگلیت و نیومن(۱۹۸۷) تورم افزایش مداوم در سطح عمومی قیمت‌ها و کاهش مستمر در قدرت خرید پول است .طبق تعریف گرینوالد(۱۹۸۲) منظور از تورم، بالا رفتن سطح عمومی قیمت‌های پولی کالاها و خدمات است. (تفضلی، ۱۳۶۶)

بسیاری در بررسی‌های کلان اقتصاد برخوردار است. قرض‌الحسنه با تأثیر بر حجم نقدینگی، از عوامل اصلی در اجرای سیاست‌های پولی دولت به شمار می‌رود و با تأثیر بر عرضه پول و سرعت گردش پول[1] بسیاری از شاخص‌های ملی را تحت تاثیر قرار می‌دهد. در واقع، سپرده‌های قرض الحسنه یکی از مهم‌ترین منابع فعالیت‌های اقتصادی بانک‌ها است. بنابراین، بررسی این موضوع که در آینده افراد چه مقدار از پول خود را در حساب‌های قرض‌الحسنه قرارمی‌دهند، برای سیاستگذاران بانکی کشور و به ویژه بانک‌ها از اهمیت بسیاری برخوردار است.

۲-۳. قرض الحسنه در ادبیات اقتصاد اسلامی

طبق تعریف طریحی (۱۳۶۷)، قرض در لغت به معنای قطع نمودن دندان است.بنابراین، قرض نوعی قطع نمودن و جدا کردن است. زمانی‌که گفته می‌شود فردی به فرد دیگر قرض داده است در حقیقت، قرض‌دهنده مالی عزیز را از خود جدا کرده است و به دیگری می‌دهد.

درخصوص تعریف قرض در اصطلاح اسلامی،امام خمینی(ره) در تحریر الوسیله قرض را چنین تعریف می‌کند: قرض آن است که کسی مال خود را به دیگری تملیک کند البته به این صورت که قرض‌گیرنده نسبت به ادای خود آن مال یا مثل و یا قیمت آن ضامن شود و تعهد کند. در رابطه با "قرض حسن"در قرآن‌کریم چهار قول مطرح‌شده‌است. به اعتقاد مرحوم الهی‌قمشه‌ای درترجمه‌آیه۲۴۵سوره‌بقره،منظورازقرض‌حسن،قرض‌بدون‌رباست.طبق‌نظرمؤلفان‌مجمع‌البیان،تفسیرنمونه و المیزان منظور از آن انفاق است. طبق عقیده زمشخری(۱۹۸۷) در کشاف منظور از آن، مجاهده در راه خدا و یا انفاق در راه خدا می‌باشد. طبق عقیده جمال الدین (۱۳۷۳) منظور از آن عمل نیک است.

درخصوص اهمیت و نکو دانستن موضوع قرض الحسنه، آیات و روایات فراوانی ذکر شده است که برخی از آنها عبارتند از:

خداوند کریم در قرآن می‌فرمایند: "تعاونوا علی البر و التقوی و لا تعاونوا علی الاثم والعدوان وا تقوا الله ان الله شدید العقاب" (مائده، آیه ۲).

یکدیگر را درکارهای نیک و احسان و پرهیزگاری یاری کنید و برگناه و ستم و تعدی همدست نشوید و از خدا بترسید که عقوبت او شدید است.

1. Velocity of Circulation

در آیه‌ای دیگر می‌فرمایند:

"من ذی الذی یقرض الله قرضاً حسناً فیضاعفه له اضعافاً کثیره و الله یقبض و یبسط و الیه ترجعون" (بقره، آیه ۲۶۴). کیست که به خدا قرض دهد، قرض نیکو را، تا آن را برای او مضاعف سازد به اضعاف بسیار و خداست که تنگ می‌گیرد و یا می بخشد و بازگشت همه شما به سوی اوست.

منظور از قرض دادن به خدا و خرج کردن در راه خدا است و مانند همه کارهای خیری است که انجام می‌شود، هر نوع کمک به بندگان خدا و برای رضای او نوعی وام دادن به خدا محسوب می‌شود. ساختن بناهایی که سود آن در کوتاه‌مدت یا بلندمدت عاید همه مردم می‌شود مانند مؤسسه‌های خیریه، احداث واحدهای آموزشی، بیمارستان‌ها، مراکز علمی و تربیتی، دستگیری از بینوایان، اعطای هزینه تحصیل جوانان با استعداد، خشنود کردن مردم ستمدیده، رسیدگی به حال ضعیفان، یتیم نوازی، اطعام مساکین، فراهم کردن وسیله ازدواج جوانان که قرض دادن در آن مندرج و در سرلوحه همه آنها قرار دارد زیرا همه آنها به انظمام آنچه به عنوان وجوهات پرداخته می‌شود، صدقه محسوب می‌شود. رسول خدا صلوات الله علیه فرمودند: در شب معراج دیدم که در بهشت نوشته است: الصدقه بعشر امثالها و القرض بثمانیه عشر «السنن». کسی که در راه خدا صدقه می‌دهد ده برابرش پاداش به او عطا می‌شود و کسی که قرض می‌دهد، ثواب آن هجده برابر است. پرسیدم: ای جبرئیل علت اینکه ثواب قرض بیشتر از پاداش صدقه است چیست؟ گفت : صدقه ممکن است به غیر مستحق برسد، اما وام‌گیرنده واقعی، تا محتاج نباشد برای دریافت وام اقدام نمی‌کند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۳. معرفی مدل

برای برآورد تاثیر انتظارات تورمی بر میزان سپرده‌گذاری مردم در سپرده‌های قرض الحسنه بانک ها از تابع تقاضای پول کیگان(۱۹۵۶) استفاده شده است. مبنای این رابطه، پذیرش فرضیه انتظارات عقلایی است که همان تطبیق انتظارات آینده تغییر قیمت‌ها براساس شرایط کنونی‌وگذشته است. رابطه تقاضای پول کیگان به صورت رابطه (۱) است. که در آن m_t لگاریتم حجم پول، p_t لگاریتم شاخص قیمت خرده فروشی (CPI)، ($E_t p_{t+1}$) انتظارات لگاریتم سطح عمومی قیمت‌ها در سال t نسبت به سال $t+1$، α سایر عوامل تاثیرگذار بر حجم پول به جزء انتظارات قیمت‌ها است و u_t به عنوان اجزاء اخلال‌اند.

$$m_t - p_t = \alpha - \beta(E_t p_{t+1} - p_t) + u_t \qquad (۱)$$

در این تحقیق، برای بررسی تاثیر انتظارات تورمی بر میزان سپرده‌گذاری مردم در حساب‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها فروض زیر بر رابطه تقاضای پول کیگان برقرار می‌گردد:

۱. طبق فرضیه انتظارات عقلایی، تطبیق و تعدیل افراد جامعه عقلایی است. بنابراین، می‌توان رابطه (۲) را پذیرفت.

$$E_t p_{t+1} = p_{t+1} \qquad (۲)$$

۲. می‌توان در رابطه (۱) از حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه در قسمت حجم پول استفاده کرد. لازم به یادآوری است که حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه یکی از اجزای تشکیل‌دهنده حجم پول کشور است و نمی‌توان به عنوان معادل از آن استفاده کرد.

۳. در بازار پول تعادل برقرار است و عرضه و تقاضای پول با یکدیگر برابر است.

باتوجه به رابطه (۱) و قبول سه فرض پیشین، ضریب β در تابع تقاضای پول کیگان بیانگر میزان تاثیر انتظارات قیمتی بر میزان سپرده‌گذاری در حساب‌های قرض الحسنه بانک‌ها است.

رابطه (۱) را می‌توان به صورت رابطه (۳) بیان کرد. طبق خاصیت لگاریتم،رابطه (۳) را می‌توان به‌صورت رابطه (۴) برقرارکرد. طبق خاصیت مشتق، β که همان تاثیر انتظارات تورمی بر سپرده‌های قرض‌الحسنه است را می‌توان با گرفتن مشتق از رابطه (۴) به دست آورد. شرط تخمین صحیح رابطه (۴) پایا بودن متغیرهای لگاریتمی طی زمان مورد مطالعه می‌باشد. البته، درصورت پایا نبودن متغیرها و پس از پایا نمودن آنها ازطریق ایجاد تفاضل مرتبه اول رابطه (۴) ،مقدار β ازطریق رابطه (۵) برآورد می‌شود. درصورت پایا نبودن متغیرهای لگاریتمی، رابطه (۴) به یک رابطه تفاضلی مرتبه اول تبدیل می‌شود و به‌صورت رابطه (۶) ایجاد می‌شود. رابطه (۶) معادل رابطه (۵) است.

$$\mathrm{LogPAS}_t - \mathrm{LogCPI}_t = \alpha - \beta(\mathrm{LogE}_t\mathrm{CPI}_{t+1} - \mathrm{LogCPI}_t) + \mu_t \qquad (۳)$$

$$\mathrm{Log}\left(\frac{\mathrm{PAS}_t}{\mathrm{CPI}_t}\right) = \alpha - \beta\mathrm{Log}\left(\frac{\mathrm{E}_t\mathrm{CPI}_{t+1}}{\mathrm{CPI}_t}\right) \qquad (۴)$$

$$\beta = -\frac{\partial \mathrm{Log}\left(\frac{\mathrm{PAS}_t}{\mathrm{CPI}_t}\right)}{\partial \mathrm{Log}\left(\frac{\mathrm{E}_t\mathrm{CPI}_{t+1}}{\mathrm{CPI}_t}\right)} \qquad (۵)$$

$$\Delta\mathrm{Log}\left(\frac{\mathrm{PAS}_t}{\mathrm{CPI}_t}\right) = -\beta.\Delta\mathrm{Log}\left(\frac{\mathrm{E}_t\mathrm{CPI}_{t+1}}{\mathrm{CPI}_t}\right) \qquad (۶)$$

۴. برازش مدل

برای تخمین ضریب تابع کیگان به ترتیب مراحل زیر انجام شده است:

۱. بررسی پایایی متغیرهای لگاریتمی شاخص قیمت خرده‌فروشی و حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه طی دوره زمانی مورد مطالعه توسط آزمون ریشه واحد دیکی - فولر تعمیم یافته است.

۲. آزمون فرضیه برون‌زا نبودن حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها نسبت به تغییرات قیمت‌ها ازطریق آزمون علیت گرنجر[1] برای تعیین متغیر برون‌زا و درون‌زا جهت تخمین صحیح مدل.

۳. تخمین ضریب β، از طریق تخمین رابطه(۳) در صورت پایا بودن متغیرها و یا تخمین رابطه (۶) در صورت پایا نبودن متغیرها و پایا بودن متغیرهای تفاضلی مرتبه اول.

در مرحله اول متغیرهای لگاریتمی، شاخص قیمت خرده فروشی و حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه که به‌صورت ارقام ماهانه استخراج شده است طی دوره زمانی (۱۳۸۶-۱۳۴۰) برای بررسی پایایی آزمون ریشه واحد شده است که نتایج نشان‌دهنده پایا نبودن هر دو متغیر بوده است.پس از ایجاد تفاضل مرتبه اول، هر دو متغیر پایا شده‌اند. مرحله آزمون پایایی در جداول یک و دو ارائه شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

---

۱. آزمون علیت گرنجر: رگرسیون و تحلیل آن وابستگی یک متغیر به متغیرهای دیگر را بررسی می‌کند، اما آیا می‌توان علیت را نیز از آن نتیجه گرفت؟ برای مثال ، برای دو سری(GNP) و حجم پول،آیا تغییرات (GNP) موجب تغییرات حجم پول می‌شوند و یا تغییرات حجم پول موجب تغییرات (GNP) می‌شوند؟آزمون علیت گرنجر این پرسش را پاسخ خواهد داد. (بیدرام،۱۳۸۳) آماره آزمون علیت گرنجر دارای توزیع فیشر است. فرضیه صفر این آزمون برای مثال بالا عدم تاثیرگذاری از (GNP) به حجم پول و بالعکس را نشان می‌دهد. برای هر یک از این فرضیات در صورتی‌که مقدار فیشر (F) محاسبه شده در آماره گرنجر از مقدار بحرانی فیشر بیشتر باشد ، فرضیه صفر مبنی بر عدم رابطه علّی رد می‌شود.در این پژوهش برای انجام عملیات اقتصاد سنجی از نرم افزار (Eviews) استفاده شده است.(ابریشمی، ۱۳۸۱) و (نوفرستی، ۱۳۷۸).

جدول ۱. آزمون دیکی - فولر تعمیم یافته جهت آزمون پایایی شاخص‌های سپرده قرض‌الحسنه و تورم در اقتصاد ایران طی سال‌های (۱۳۸۶-۱۳۴۰)

متغیر نمایی	تعداد وقفه بهینه*	نقطه بحرانی مک کینون در سطح اطمینان ۱ درصد	آماره دیکی- فولر	نتیجه
$LogCPI_t$	۳	-۳/۸۸	۳/۷	ناپایا
$LogPAS_t$	۲	-۳/۸۸	-۱/۵	ناپایا

مأخذ: نتایج تحقیق.

*تعداد وقفه بهینه توسط معیار آکائیک تعیین شده است.

جدول۲.آزمون دیکی - فولر تعمیم یافته جهت آزمون پایایی تفاضل مرتبه اول شاخص‌های سپرده قرض الحسنه و تورم در اقتصاد ایران طی سال‌های (۱۳۸۶-۱۳۴۰)

متغیر نمایی	تعداد وقفه بهینه*	نقطه بحرانی مک کینون در سطح اطمینان ۱ درصد	آماره دیکی-فولر	نتیجه
$dLogCPI_t$	۳	-۳/۸۸	-۸/۷۷	پایا
$dLogPAS_t$	۳	-۳/۸۷	-۷/۷۲	پایا

مأخذ: نتایج تحقیق.

* تعداد وقفه بهینه توسط معیار آکائیک تعیین شده است.

فرضیه برون‌زا نبودن حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها نسبت به تغییرات قیمت‌ها ازطریق آزمون علیت گرنجر و آماره فیشر برای تعیین متغیر برون‌زا و درون‌زا جهت تخمین صحیح مدل آزمون شده‌اند که نشان دهنده رد فرضیه صفر مبنی بر برون‌زا نبودن تغییرات حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها نسبت به تورم است و در جدول شماره سه نشان داده شده است.برای تعیین تعداد وقفه بهینه از معیار شوارتز- بیزین استفاده شده است.

جدول ۳.آزمون علیت گرنجر برای بررسی فرضیه برون‌زا نبودن سپرده‌های قرض‌الحسنه نسبت به انتظارات تورمی

دوره زمانی	تعدادوقفه‌بهینه*	رابطه علیت (فرضیه صفر)	آماره فیشر	احتمال تائید فرضیه صفر	وضعیت سپرده نسبت به تورم
(۱۳۸۶-۱۳۴۰)	۳	dLogCPI $\xrightarrow{NO}$ dLogPAS	۰/۹	۰/۱۲	برون‌زا
		dLogPAS $\xrightarrow{NO}$ dLogCPI	۳/۸	۰/۰۴	

مأخذ: نتایج تحقیق.

در مرحله بعد، حساسیت سپرده‌های قرض‌الحسنه نسبت به تورم تخمین زده شد با توجه به برون‌زا بودن تغییر حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه نسبت به تورم در ایران، شاخص حجم سپرده به عنوان متغیر برون‌زا و شاخص قیمت خرده‌فروشی به عنوان متغیر درون‌زا استفاده شده است. با توجه به پایا نبودن متغیرهای لگاریتمی از رابطه(۶) برای تخمین رابطه، استفاده شده است.نتایج تخمین در جدول شماره چهار نشان داده شده است.از دیدگاه دیگر، آماره t و آماره آزمون محدودیت والد ضریب در جدول شماره پنج نشان‌دهنده رد فرضیه صفر بودن ضریب است.

جدول ۴. تخمین رابطه کیگان در حالت تفاضل مرتبه اول متغیرها

شاخص قیمت	شاخص پول	دوره زمانی مورد مطالعه	تعداد مشاهدات	ضریب β	آماره t ضریب	$\bar{R}^2$	D.W.
CPI	PAS	(۱۳۴۰-۱۳۸۶)	۵۶۲	-۰/۰۱۴	۱۲/۷	۰/۱	۲/۵

مأخذ: نتایج تحقیق.

جدول۵.آزمون والد جهت بررسی صحت فرضیه صفر: $\beta = 0$

شاخص قیمت	شاخص پول	دوره مورد مطالعه	مقدار آماره والد دارای توزیع کای-اسکور	احتمال صحت فرضیه صفر	نتیجه
CPI	PAS	(۱۳۴۰-۱۳۸۶)	۱۵	صفر	رد فرضیه صفر با اطمینان ۱۰۰ درصد

مأخذ: نتایج تحقیق.

۵. نتیجه گیری

نتایج این تحقیق، می‌تواند برای سیاست‌گذاران بانکی کشور جهت پیش‌بینی میزان سپرده‌گذاری مردم در حساب‌های قرض‌الحسنه مفید باشد. این نتایج عبارتند از:

۱. تغییر حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها در اقتصاد ایران طی سال‌های ۱۳۴۰ تا ۱۳۸۶ نسبت به انتظارات تورمی برون‌زا است.

۲. مقدار ضریب تابع تقاضای پول کاگان ۰/۰۱۴- برآورد شده است و نشان دهنده این است که با افزایش یک درصدی انتظارت تورمی در اقتصاد ایران، حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها تقریبا ۰/۰۱۴ درصد کاهش می‌یابد. البته این میزان تغییر، مقدار تغییر خالص در اثر تغییر نرخ تورم انتظاری را نشان می‌دهد و اثر سایر مولفه ها و متغیرها در این ضریب لحاظ نشده است.

منابع

ابریشمی، حمید و محسن مهرآرا (۱۳۸۱)، *اقتصادسنجی کاربردی*، انتشارات دانشگاه تهران.

امام خمینی (ره)، *تحریر الوسیله*، *مکتبه العلمیه الاسلامیه*، جلد اول، ص۶۲۵.

انتشارات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۷-۱۳۸۳)، شاخص‌های قیمتی در ایران.

بیدرام، رسول (۱۳۸۱)، *همگام با اقتصادسنجی*، انتشارات منشور بهره‌وری.

تفضلی، فریدون (۱۳۶۶)، *نظریه‌ها و مسائل اقتصاد کلان*، چاپ اول،نشر نی.

سالنامه آماری کشور (۱۳۷۵)، سازمان برنامه و بودجه،انتشارات مرکز آمار ایران، ص۶۷۱.

طریحی، فخرالدین (۱۳۶۷)، *مجمع البحرین*، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، جلد۳، ص۴۸۷.

نراقی، ملااحمد، قرض‌الحسنه، معراج السعاده، ص ۳۱۲، برگرفته از سایت پایگاه قرض الحسنه اسلامی gharzulhasaneh.ir.

نوفرستی، محمد (۱۳۷۸)، *ریشه واحد و همجمعی در اقتصاد سنجی*، انتشارات رسا.

جمال الدین مقداد بن عبدالله السیوری (۱۳۷۳)، *کنزالعرفان فی فقه القرآن*، ترجمه مرتضوی.

محمود بن عمر زمشخری (۱۹۸۷)، *الکشاف*، دارالکتاب العربیه،چاپ سوم،بیروت.

Cagan, P. (1956), *The Monetary Dynamics of Hyperinflation, in Studies in the Quantity Theory of Money*, Friedman, M. (ed), University of Chicago press, Chicago.

Eatwell, John,Miglate,Marry&PeterNewman (1987), "The New Palgrare: A Dictionary of Economic", MacMillan, London, Vol. 2, P. 832.

Engsted, Tom (1993),"Testing for Rational Inflationary Bubbles: The Case of Argentina & Brazil & Israel", *Applied Economic*, Vol. 25, PP.667-674.

Engsted, T. & C. Tanggard (2001), "A New Test for Speculative Bubbles Based on Return Variance Decompositions", Department of Finance, the Arhus School of Business Denmark Publication.

Greenwald, Doglos (1982) "Encyclopedia of Economics", McGrawHillInc, P.510.

Levacic, Rosalind (1976),"Macroeconomics, The Static and Dynamic Analysis of a Monetary Economy (First Published)", MacMillan Press ltd, P. 226.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی